

mu porežeš listje, toliko bujnejše poganja. Ako je po zimi pokrit, požene tem hitreje pomladi. Meseca septembra ga lahko vsadiš v lonec, katerega postavi na hladen kraj, kjer ti raste vso zimo.

Ribezel (Ivanovo grozdičje) je sad, ki ga vsegdar lahko prodaš v mestu. Koliko je takih prostorov ob stenah, ki niso ni za trto ni za sadne špalirje! Povsod ondod moreš saditi ribezel. Sadeč take ribezlove špalirje ob stenah razpeljavaj rastlino kolikor le mogče visoko, ker daje potem toliko večji pridelek, Veje in poganjke pa privezuj, kakor pri drugih špalirjih.

Katran ali tér je drevesnim ranam škodljiv. Priporočali so dostikrat drevesne rane mazati s katranom. Skušnje so nas pa sedaj poučile, da katran močno škoduje vsakemu drevesu, le hrastu ne. Tudi oljnate barve, ki jih v ta namen rabijo, ranam bolj škodujejo nego pa koristijo.

Pokončevanje krvne uši. Za pokončevanje krvne uši je najboljša karbolna kislina, in čudovito je neki, kako dobrodejen je njen vpliv. Dotične rastline se škropijo z vodo, v kateri je 5% karbolne kisline. To rastlinam prav nič ne škodi.

Letošnja sadna letina obeta biti dobra. Drevje je polno rodnega lesa, a tudi polno mrčesne zalege. Skrb bodi vsakega umnega sadjarja, da očisti drevje zalege. Gg. učitelji morejo mnogo storiti, da se zvrši dotična deželna postava, ki zapoveduje županstvom skrbeti, da se pokončavajo gosenice in njih zalega.

Kako vzrejati žrebeta.

Znano sploh je, da treba žrebetom prirediti ograjeno tekališče, kder morejo prosto gibati se in letati, kolikor najbolj hočejo in morejo.

Tako se jim udi krepijo ter gibčni in prožni postanejo. Manje znano pa utegne biti, da jih v mladosti moremo privaditi rečem, pred katerimi bi se sicer pozneje konji strašili in plašili, kar je lahko vzrok hudim nesrečam. Temu se lahko v okom prihaja uže pri žrebetih, kedar se po tekališčih sprehajajo. Na večjih prostorih se nastavijo predmeti, o katerih je znano, da se konj njih rado ustraši. Na primer nastavijo se beli listki na črnem dnu, ali črni predmeti na belem dnu, dalje predmeti, s katerimi se veter igra, majhne in večje cunje z vožinci na drevesa privezane in katere na nitki pritegujemo, da simotamo mahajo. Časih kaže jih tako nastaviti, da se naglo od tal vzdignejo in zopet k tlam padejo. Služi v to svrhu primerno razpeljani drat. Tudi stare konje privadimo dirjajočim vlakom železniškim. Vendar dobro storimo, ako žrebe z materjo večkrat k železnici spravimo, da vidi, kako vlaki prihajajo in odhajajo, ter ob enem navadimo, kako šrange padajo ali se vzdigujejo.

Na tekališčih kaže prirediti jame, katere sčasoma podaljšamo. Stara debla lahko tako položimo, da morajo žrebeta čez nja skočiti, ako hočejo do hrane priti. Za-

graje za preskočiti morajo sprva nizke biti in zatem zmiraj večje in višje, toda vse naj se vrši previdno in polagoma.

Tako navadimo žrebeta na marsikaj, česar bi se sicer pozneje ustrašila. Konj pripada sploh živalim, ki se jako rade učijo. Posestnik mora vsaj nekoliko potrpljenja in ljubezni do svojih živali imeti ter jih tako marsikaj nauči. So li dotična žrebeta v to sposobna ali ne, to opazi se itak kmalu.

Poglavitna pravila za trženje s konji.

Kedar ljudje konje kupujejo, goljufajo, prevarajo drug drugega, zatem se pravdajo in denarje zapravljajo čemur je večinoma kriva nevednost in pomanjkanje previdnosti.

Na prvi in edini pogled se ne more nihče do dobra prepričati, da bode konj za vse sposoben, kar se bode od njega tirjalo. Dostikrat o prvem ogledovanji še živinozdravnike, strokovnjake prevarijo. Marsikateri živinozdravnik konja kot dobrega priporoči, ko ga je prvokrat ogledoval. Toda pozneje so spoznali, da je krivo sodil. Sicer pa živinozdravnikov nimamo povsod in vselej na razpolaganje. Zato naj vsak konjerejec sam skuša prisvojiti si znanje najpotrebnejših pravil konjske kupčije.

Konje potrebujemo v različne svrhe, za ježo, vprego, tovor itd. Temu primerna mora biti tudi konjeva zunanost, velikost, pleme itd.

Zatem treba konja natančno pregledovati, da izvemo zelo gotovo, kako star uže je. Nadalje ozirati se je, kako ima dlako, kako drži glavo, kako stoji na nogah, kako hodi in dirja, diše, je li pazljiv ali neobčuten, sploh je li živahen na svojih čutilih, dalje če rad zoblje ali ne, kakšno blato, kakšna voda gre od njega in kako se poti. V to svrho pazimo na konja, kedar mirno stoji v hlevu, zatem dajmo ga napreči in postaviti proti dvurim hlevovim in pregledimo očesa, usta, jezik, sline in pene, če se peni.

Zatem dajmo ga iz hleva na raven prostor postaviti; da ondi sprva mirno stoji, naj ga hlapec rahlo pri vajetih drži. Konj se tako na noge postavi, kakor mu najbolje ugaja, in kupec ga sedaj laži opazuje.

Z roko se mu glava kvišku potisne, s palico kolena potipajo, naj bi konj ravno stal. Sedaj pregledujejo se posamezni deli konjevega života: ušesa, šinjak, prsi, noge, katere treba vzdignoti, na njih kopita s trdnim lesom pokljukati ali s klešami ščipati, da se izvé, kako se obnaša konj mej podkovanjem. Če je sumljivega kaj, treba podkove s kopit strgati in bolnega roga nekaj narezati, se vé, previdno. Sedaj dajmo konju hoditi po trdeji stezi, v koraku, pa tudi dirja naj nekoliko; vendar ne vselej zelo blizu pred ogledovalcem, ampak tudi ne dalje proč. Posebno paziti je na trenutek, ko se mora konj obrniti; ker takrat se da slaba hoja, slabo korakanje konja najmanjše zakriti. Potem skušajo konje za ježo jezdec vsaj pol ure ali dokler ne začnejo potiti se.

Tako najbolj zanesljivo izvemo, je li konj za namen dober, v kateri ga nameravamo kupiti, ali ne. Ob enem se prikažejo na dan bolezni in napake, ki bi sicer tajne ostale, na primer: piskanje v goltanci, nadušljivost, norost ali tiščavka, opornost, brsenje in skakanje čez oje in štrange. Naposled se postavi konj zopet v hlev, kjer mu jesti položijo in zopet opazujejo. Da je zdrav spoznamo tukaj, če z ušesi živahno maha, rad zoblje, bolehavost pa, če glavo pobeša, sedaj na to, sedaj na drugo nogo prestopa in se opira; vse to kaže, da je žival bolestna in spehana.

Tako natanjčno ogledovanje vselej ni mogoče, zlasti na sejmih ne. Zato naj se kupi konj pogojno, namreč tako, da kupčija velja, ako ima žival vse te in te dobre lastnosti, ali ako nima teh in teh napak. Oboje mora se določno izreči, na primer: konj mora se rad dajati podkovati, ali on je miren in pohleven vojaški konj za ježo, za gospe, ali konj je popolnem za jezdenje izurjen, ali izvežban za vprego pred kočije, za vprego pred voz z jednim konjem, ali dober kot tovarš k drugemu, da stori z njim par, da toraj ne grize, ne bije itd.

Vse te lastnosti morajo v 3 dneh dokazane biti, sicer mora prodajalec konja vzeti nazaj; če konj ima res določno zahtevane lastnosti, mora kupec konja pridržati. Sleharo kupčijo konjsko bi pa naj sklepali pred pričami ali pismeno, zlasti velja to zastran jako dragih konj in je osobito važno za prodajalca, ker se mu je bati, da bi vkljub dokazanim dobrim lastnostim konja, ne zgrevalo kupca in bi ta zatem skušal konja poslati nazaj in kupčijo razdreti.

Na novo kupljene konje ne smemo precej težko vpregati, naglo jezdit, sploh mnogo in silno rabiti, marveč previdno z njimi ravnati, dobro streči in zvesto opazovati, da še o pravem časi zasledimo nevarno bolezni ali napako. Dobro je poklicati živinozdravnika in to, ako treba, prodajalcu naznaniti.

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Povabljeni in po zavžitej omenjeni pijači razvneti mladina se kar načuditi ne more urnemu vrtenju, kretanju in zvijanju Plahtačev; vname in zbudi se želja v njej za tako „umetno gibčnost“. Zvitim in prekanjenim očesom opazila sta oba utis, kojega sta s prvim poskusnim plesom navzoče napravila. Začetek bil je toraj storjen novej strasti v Zalesji in Ladaljevanju ni bilo nobene težave več — ker pod petami je vsakega nazočih nekaj zasrbelo. Prvi v plesno vajo podati se pa še nobeden izmed zaleških mladeničev in deklet upal ni. Temu zopet Plahtač in spridena Beta njegova hitro sama odduška najdeta. Prvi pograbi lepo Podlipnjikovo Mino, druga pa najkrepkejšega in čvrstega Prilesnikovega Štefana. Naduhar prične priprosti valjček počasno škri-

pati, a novince se pa sè spretnima plesalcema nevretno okolo vrteti. Šlo je iz početka vse le nekako neredno, a novince sta uže pri prvi vaji nekoliko takta si pod pete vbrala. Pri drugi in tretji poskušnji šlo je pa uže vse nekako srednje dobro. Po tem sporedu prihajali so v posledici tudi drugi mladeniči in dekleta zaléška gledé plesa na vrsto — Plahtačema v kremplje, kar se je v teku prvega tedna, „plesne šole“ v Zalesji izvršilo. Prvenci bili so tako za strast plesa uže pridobljeni. Ti so polagoma tudi druge za „novo telovadbo“ pridobivali pripovedovaje jim kako jim plés dobro dé in kako prijetno se je po taktu Naduharjeve godbe v kolobaru vrteti. Ni še celi mesec dni preteklo, in uže je bilo Zalesji do 40 parov v „valjčeku“, „polki“, „mazurki“ in „sedemstopu“ izurjenih plesalcev in plesalk. Izvzemši le petek in saboto zvečer vsakega tedna, vršila se je vsak drugi dan skoz celi mesec pri Plahtaču ob večerih: plésna šola. Vse je pa zviti Plahtač tako si vedel in znal vrnati, da mu od tega celomesečnega plesa ni bilo treba za občinsko blagajnico niti solda na „taksah“ od godbe in plesa plačati. Sam imel je pa pri tem prav mastne dohodke; precejšnjo posodo „Sternovca“ sé „šnopsom“ pomešanega so mu njegovi plésni učenci in učenke med tem časom spraznili, katere so se tako privadili, da jim je prav potreben postal in so ga tudi pozneje ob raznih prilikah kaj pridno in požrešno cukali.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

Nosil se je mirno, dostojno, spremstvo njegovo pa je peš in skoro polugolo šlo za njim, dudlalo, na velik boben tolklo in plesalo. Ali to ni bil pravi ples, to je bilo besno zvijanje, skakanje in premetavanje. Kedar godba in ples Hamduše razdražita, tedaj besné kot zverina. Napadejo vsako žival, ki jo srečajo, razpraskajo jo z nohtovi, ogrizejo z zobmi, in kar jima ostane med zobmi, tudi požró. Ako ne naleté na žival, tedaj se lotijo Juda, ako ga le v pest dobijo. Zato se čuvajo na vso moč Judje ob takih svečanostih. Kakor hitro dudla zadudla ali boben zapoje, mahoma se poskrije deca Izraelova, in tudi kristjan najpametnejše učini, če gré s pota tem razgrajalcem. Včasih jih mora močna straža vojaška zajeziti, da jih tako vsaj nekoliko brzdá. Ukljub temu tiščí ljudstvo k mukademu, ter mu spoštljivo poljubja kolena. Prav tega dné kakor jaz, došel je s svojim spremstvom v Tandžo, in tistega večera je napravil še več sprevodov po mestu z čakljado in s streljanjem.

Mirnejši od Hamdušev pa so Santoni. To so neka vrsta pustinjakov. Stanujejo večinoma v pustinji, kedaj pa kedaj tudi v mestu. Eni pustinjaki so blazni, eni tópi, ali Marokanci jih česté kot svetce; ostali Santoni so fanatiki, ali sleparji. Santon smé uganjati kar hoče, streči more sleharnej strasti, in vse kar govóri ali dela, vse se mu jemlje za dobro. Najhujše psovke od takega pustinjaka sprejema prosti narod kot osobite milosti in